

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

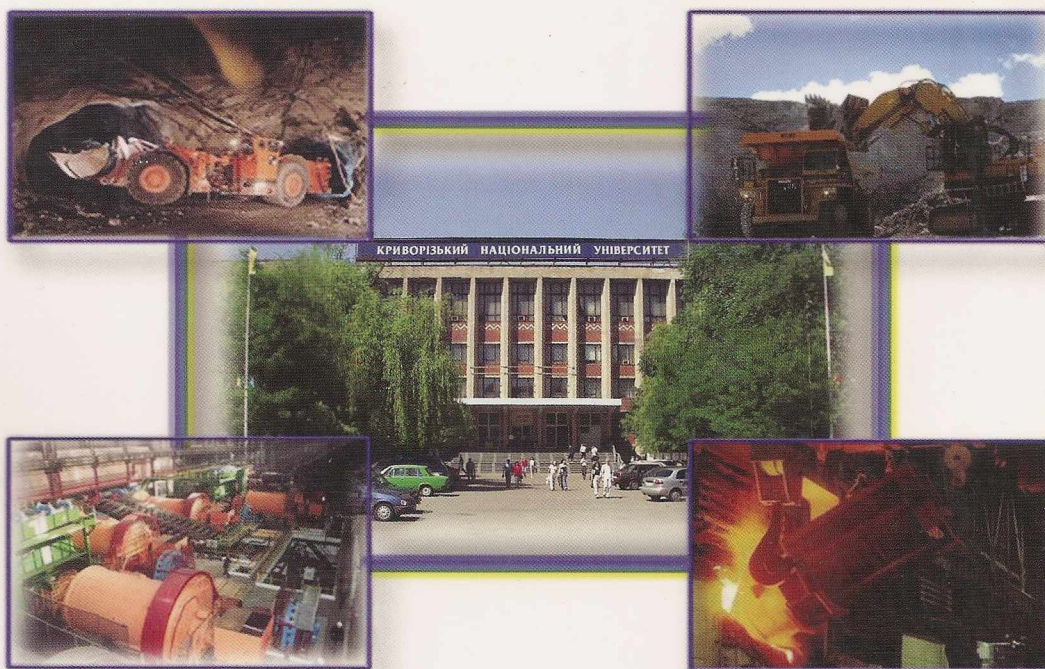
ДВНЗ «КРИВОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»

Міжнародна науково-технічна конференція

Матеріали конференції

**СТАЛИЙ РОЗВИТОК ПРОМИСЛОВОСТІ
ТА СУСПІЛЬСТВА**

Т о м 2

22-25 травня 2013 року

Кривий Ріг

УДК 327.7 (5-191.2)

О. І. КОЖУХАР,

канд. істор. наук, доцент

Криворізький педагогічний інститут

ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ЦЕНТРАЛЬНА АЗИЯ В ПОЛІТИЦІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Центральна Азія, до якої відносяться колишні радянські республіки – Казахстан, Киргизстан, Таджикистан, Туркменістан і Узбекистан, в силу свого геополітичного становища стала місцем зіткнення інтересів гравців міжнародної політики – Росії, США, Китаю, а також Ірану, Туреччини, Індії і Пакистану. В сучасних умовах все більшу роль в ЦА відіграє Європейський Союз.

В 90-х рр. ЄС прагматично пов'язував співробітництво з країнами регіону з їх соціально-політичною трансформацією, модернізацією, створенням і розвитком демократичних інститутів за європейським зразком, дотриманням прав людини. Вади такої політики проявились досить швидко: європейські політики не врахували традицій і особливостей країн регіону. В країнах ЦА не відбулося покращення в області прав людини, демократії і розвитку громадянського суспільства [1].

Сучасний етап в центральназійській політиці ЄС почався в 2007 р., коли була прийнята «Стратегія нового партнерства з Центральною Азією». Європейський Союз визначив ряд пріоритетних напрямків політики щодо країн регіону [2]. Найбільш актуальними для ЄС є проблема забезпечення власної енергетичної безпеки і необхідності диверсифікації поставок енергоносіїв. При цьому особливе значення для ЄС мають нафтогазові ресурси Центральної Азії, в першу чергу Казахстану і Туркменістану. В систему інтересів ЄС входить експлуатація транзитного транспортного потенціалу регіону для розвитку трансконтинентальної торгівлі між Європою, Центральною Азією і Китаєм. Крім економічних аспектів, в центральназійській політиці ЄС на перший план виходять питання зміцнення безпеки, якій загрожують контрабанда наркотиків з Афганістану через кордони регіону до Росії, а потім – до Європи, розповсюдження тероризму та екстремізму. Для вирішення цих проблем потрібна тісна співпраця ЄС з регіональними організаціями з безпеки – ШОС та ОДКБ, з якими у Євросоюзу і НАТО відсутні формальні відносини.

Стратегія ЄС націлена на збалансований двосторонній і регіональний підхід, що відповідає потребам та індивідуальним пропозиціям кожної з п'яти країн ЦА.

Найбільш активну самостійну політику в Центральній Азії проводять три країни Європейського Союзу – Німеччина, Велика Британія та Франція. Незважаючи на певну подібність інтересів та цілей, має місце деяка різниця як у спільних підходах, так і в конкретних аспектах регіональної політики цих країн. Але в цілому в центральназійській політиці Німеччини, Великої Британії і Франції відсутні особливі інтереси і позиції, які б суттєво впливали на спільний курс в рамках Європейського Союзу.

Таким чином, відносини між ЄС і Центральною Азією стали більш інтенсивними і охоплюють майже всі сфери політичного та економічного співробітництва. Але зовнішня політика центральназійських країн орієнтується на багатовекторність і у ЄС відсутня чітка стратегія, яка дозволила б ці відносини поставити в рамки певної концепції. Спільні рішення ЄС дають можливість для розвитку індивідуальних відносин з країнами ЦА. В цьому і є перевага ЄС в порівнянні з такими геополітичними гравцями в Центральній Азії як Росія, Китай та США.

Література

1. Мелвин Нил. Стратегия ЕС в Центральной Азии нуждается в новом, реалистичном, ценностно-ориентированном подходе [Електронний ресурс] / Нил Мелвин: Брифинг EUCAM, № 3. 28 ноября 2012. – Режим доступа: www.eucentralasia.eu/fileadmin/.../EUCam-PB-28-Melvin-RU.pdf

2. Европейский Союз и Центральная Азия: новое партнерство в действии. Июнь 2009. – Брюссель, 2009. – 75 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступа: www.consilium.europa.eu/uedocs/cms/RU-strategyAsia_int.pdf